

La frase del dia

“Si Artur Mas és president del nou partit, no ha de ser el pròxim candidat”

Germà Gordó, PRESIDENT DE LA COMISSIÓ DE JUSTÍCIA DEL PARLAMENT I DIRIGENT DE CDC

Tribuna

Jordi Cabré. Escriptor

La vida és de lletres

Em comuniquen la mala notícia que aquest any s'eliminen (encara més) grups de filologia catalana a la Universitat de Barcelona, l'única on encara hi havia horari de tarda. I seguim per a bingo. Tot plegat té la seva lògica, té una lògica, una, la seva, sí. En la lògica dels “resultats” socials i econòmics les Humanitats juguen sota normes alienes, sota lògiques diferents, amb l'àrbitre en contra, amb afició poc sorollosa i en camp contrari. És com si es volgués avaluar el sentit de les ciències econòmiques o naturals sota els criteris de Lorca, de Shakespeare o de Tortell Poltrona. Què et sembla aquest balanç, Tortell? “Que bèstia!”, eh? I tu, Dalí, què penses de la llei de la gravetat? Superable i vulgar, oi? Doncs això. Que les Humanitats no desapareixen perquè siguin inútils, sinó perquè ens hem cregut que són inútils. Perquè ens hem empassat aquesta lògica.

EN UNA ENTREVISTA RECENT al cap d'Humanitats de la Brookings Institution (el principal laboratori d'idees de Washington), Leon Wieseltier condemnava l'obsessió actual pel “saber pràctic”. Segons ell, “una cosa és la ciència i una altra és el científisme, que vol imposar l'autoritat de la ciència més enllà del seu àmbit”. Tots coneixem el famós cas de la Tate Modern a Londres, que es va aplaudir tant i tant perquè havia revitalitzat tot un barri de la capital. Bravo i per molts anys, i enhorabona pels pisos de Bankside, però evidentment l'èxit real de la Tate no és aquest. No té a veure ni amb l'urbanisme ni tan sols amb les memorables cues de públic que s'hi formen, sinó més aviat amb el seu contingut per si sol. Acollir Damien Hirst a la temporal, i tenir Duchamp i Picasso i Bacon de permanents, té sentit per si sol. La Tate té sentit perquè és la Tate, com Joan Miró té sentit perquè és Joan Miró. Les

Humanitats no es poden jutjar sota les normes dels números o de les ciències socials, per molts llibres que vengui Víctor Amela per Sant Jordi, sinó per una norma ètica o filosòfica. Perquè fan millors les persones, fan millors amics, millors pares i mares, millors fills, millors ciutadans. Temo que mai no trobarem els indicadors ideals per mesurar-ho. És, i punt. Ah, i per cert: internet suposa, segons Wieseltier “el pitjor assalt a l'atenció humana i al nostre temps”. La rapidesa que ens dona internet podria ser, amb el mal ús que en fem avui, el gran enemic de la cultura. Ens empassem *tweets* cursis disfressats de filosofia i pura distracció camuflada de disruptivitat.

PERÒ EL CONSOL PER A LES HUMANITATS té forma de victòria total: la vida és de lletres. La venjança en plat fred que tenen sempre a punt la literatura, la música, el teatre, l'escultura o l'art digi-

“Les Humanitats no desapareixen perquè siguin inútils, sinó perquè ens hem cregut que són inútils. Perquè ens hem empassat aquesta lògica”

tal, és que tothom viu una vida de lletres. El científic més rigorós o l'empresari més audaç, tots ells viuen una vida humana i inundada d'humanística. Tots ploreu i tots riuen, han nascut i moriran, s'enamoren i es desenamoren. Tots tenen una llista de Spotify o una banda sonora de la seva vida, o un àlbum fotogràfic de moments entrañables, o una biblioteca de capçalera física o digital. Tots busquen “una raó per viure” o “una ànima de l'empresa” o un “relat”. Tots proven de fer el millor discurs quan es casen o es graduen. Tots filosofen quan es troben en un funeral, o tenen *hobbies* i aficions, o toquen un instrument, o són tan “creatus” en tot el que fan. La vida és de lletres perquè busquem alguna cosa més que sobreviure. Res que figuri en els balanços no farà entendre l'Any Lull ni l'Any Casas ni l'Any Víctor Català, ni cap càlcul sobre beneficis econòmics o pràctics de la independència no provocarà per si sol cap adhesió sincera a la causa (siguem honestos). Tothom té ficció i realitat, tothom té somnis i malsons. Les decepcions i les alegries són de lletres, i els càstigs i els premis, i els cors trencats o les cicatrius obertes. Sabem la diferència entre casar-se perquè aquell home et convé, o perquè és l'home de la teva vida. I ens delatem si això se'ns pregunta. Ser pràctic no té res de dolent ni de criticable, fer números mai no ha estat inútil, el realisme ens ha dut i ens ha de dur encara immensos progressos a tots. Però tot això té el seu límit, prou evident. Fer d'això la mesura de totes les coses, té i tindrà factura cara.

TANQUEU LES FACULTATS que vulgueu, que sempre topareu amb la mateixa parret. Sempre topareu amb la vida. Sembla mentida tanta resistència a admetre la derrota final, inevitable, per dos a deu. I això que (segons us heu arribat a creure) jugueu “en camp propi”.

De set en set

Imma Merino

Després del 23-A

De les vendes per Sant Jordi, me n'alegro pels llibreters, alguns dels quals amics, i no diré que no m'agradi veure parades de llibres als carrers, encara que estiguin mullats. Tanmateix, suposo que la meua vena apocalíptica em fa escriure que sembla com si amb aquesta festa complíssim amb un deure o seguíssim un reclam, que és similar al que ens mena a fer bunyols per Setmana Santa o assistir a les fires de la mel o dels arbres menuts. Un cop passat Sant Jordi és com si molts catalans se sentissin alliberats dels llibres i potser també de les roses. Dic molts catalans perquè aquesta és una festa que ens pertoca i distingeix, però, en fi, crec que no m'invento que no som els únics que menystenim els llibres i fins i tot d'una manera especial si contenen literatura o pensament. Els llibres van convertint-se en un residu del passat i, tot i que potser m'equivoco, no tinc clar que, encara que s'hi transmetin, els seus continguts siguin degudament rebuts a través de les noves tecnologies de la comunicació. O, en tot cas, el món internauta sembla regit per unes urgències que contradueixen la temporalitat que requereixen la poesia, l'assaig o, d'altra banda, una pel·lícula amb una cadència (i una complexitat no sempre evident) que fa que se la despatxi com a lenta. Però no és una qüestió de temps perquè, al capdavant, n'hi ha per veure sèries de televisió. El tema és si considerem que paga la pena el llegat transmès a través de la literatura (concretament de què estem parlant perquè de llibres n'hi ha de diversa mena i fins i tot de nocius) i per extensió l'art. Si creiem que paga la pena perquè té un valor i fins una utilitat que no és susceptible a reduir-se en termes d'eficàcia. Que paga la pena perquè, reconeixent-hi la meravella i el misteri de les paraules, ens ajuda a comprendre el món i a nosaltres mateixos. En fi, suposo que plantejar-ho convida a dir que són filosofades o coses pitjors.

Sísif

Jordi Soler

